

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLVII (41)
Štev. (No.) 22

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
16. junija 1988

DR. KATICA CUKJATI

Pričevanje včeraj in danes

Danes je spominski dan. Vsi Slovenci, ki živimo v zdomstvu, smo močno navezani na to komemoracijo, saj sta meseca maj in junij 1945 odločilna mejnika slovenske zgodovine in bistveno pomembna pri nastanku slovenske ideološke emigracije. Danes se ponovno, kot vsako leto, spominjamo naših padlih junakov. Ko govorimo o naših herojih, se zavedamo, da so bili ljudje z napakami in pomanjkljivostmi, ki jih lahko ima vsak človek, toda v naših očeh so zaslužni in veliki, ker so se borili za visoke ideale kot sta svoboda in pravica ter darovali najdražje — za svoje prepričanje.

Spominjamo se jih z občutkom žalosti in nemoči. Mislimo nanje s hvaležnostjo, ker so se sredi nenakonjenih okoliščin borili za principe, ki so sveti za slovenski narod in za človeštvo. Spomin na te dogodke je bridek. Pričakovali in želeli smo si drugačen razplet situacije. Pojavi se skušnjava, da ne bi obujali spomine na to tragično obdobje slovenske zgodovine, toda na žalost so imena krajev kot Kočevje, Jelendol, Teharje, Vetrinje tesno povezana z našo preteklostjo — narodno in osebno; in predvsem v tej dobi z našo slovensko sedanostjo.

Vsakoletna spominska proslava zaobseže veliko več kot tragičen dogodek izdaje slovenskih čet ob koncu druge svetovne vojne po krivdi komunistične internacionale in po krivdi in slepoti zahodnega bloka, ki je imel takrat odločilno besedo. Spominjamo se vseh žrtev revolucije in druge svetovne vojne, kot pomembno priča spominska plošča v cerkvi Marije Pomagaj. Koliko je bilo žrtev italijanske in nemške okupacije in madžarske zasedbe! In med temi slovenskimi žrtvami so bili ljudje različnih svetovnih nazorov — predvsem so pa bili Slovenci in kot Slovenci so pretrpeli preganjanja, mučenja, preseljevanja in bili celo obsojeni na smrt.

Ko premišljujemo o teh dogodkih, jih skušamo razložiti iz vseh zornih kotov. Skušamo priklicati v spomin predvojne čase in celotno situacijo Jugoslavije in Slovenije, ki je kot vsaka politična stvarnost imela svoje pomanjkljivosti. Gledano s sodobnimi očmi, kar je precej anahronično, so obstajale v Jugoslaviji pred vojno velika politična trenja in cela socialne krivice, toda takšna ali podobna je bila situacija po vsej Evropi. Še daleč ni bilo zadostnega razloga za tako temeljite spremembe, kot jih je morala doživeti Slovenija pod partijsko režimsko diktaturo. Komunistična partija je naši domovini spremenila podobo; skušala je od prvega trenutka dalje popolnoma prekiniti s preteklostjo ter uničiti vse zdrave temelje slovenske družbe, kar pa ji hvala Bogu ni uspelo. O tem pričajo številni oporečniki, ki se v zadnjih letih izpostavljajo v Sloveniji. Ta pojav je vsem Slovincem v upanje in veliko presenečenje, saj je mnogoleten molk v domovini skoraj priča o ponižnosti slovenskega naroda. Lahko bi rekli o navidezni ponižnosti, kajti dogodki razodevajo, da se je v zadnjih letih pojavil nov kader intelektualcev, ki priča „da narod naš živeti hoče“. Sila življenja, reakcija pred zastopavljenostjo Slovenije pred ostalim republikam, slovenski stoletni narodni ponos, čut po narodni samoobrambi, visoka podedovana kulturna raven našega ljudstva so rodile nove vrste „reakcionarje“, takšne kot jih KP ni pričakovala — ne samo iz krščanskega tabora temveč iz samih vrst članov ali simpatizerjev NOB-a.

Danes vsi Slovenci gledamo z veliko pozornostjo na dogodke v matični Sloveniji. Življenjske okoliščine

ne v tem stoletju so na žalost zaostrele pojme kot so matična Slovenija, zamejstvo in zdomstvo. V zadnjih petih letih se približujejo te tri stvarnosti slovenskega življenja. Smo slovenska politična emigracija, del slovenske ideološke emigracije, ki je odšel iz Slovenije v diasporo kot posledica dogodkov junija 1945. Smisel neke emigracije je v tem, da je navezana na matično domovino, da ima konkretno v našem primeru kot prvi in zadnji cilj — dosego svobode slovenskega naroda. Zato slovenska politična emigracija živi in utripa tesno povezana s slovensko domačo problematiko. Naše zdomstvo je od prvega trenutka dalje ločilo Slovence od slovenskega imporniranega komunističnega režima ter njega zastopnikov. Že zaradi samih stikov, ki jih posamezniki vzdržujejo s sorodniki in prijatelji doma, smo se zavedali žrtve in trpljenja slovenskih rojakov. Po tisku smo med drugim tudi spoznavali mnenja tistih, ki so se bojevali v OF, ki so v mnogih primerih verjeli in zaupali vodstvu, ne sluteč, da se borijo za stalinistično preosnovo slovenske družbe. V najboljši veri in z najboljšimi nameni so premnogi Slovenci različnih svetovnih nazorov stavili upe ter darovali mladost, iluzije in celo življenje v okviru OF.

Slovenska politična emigracija je le del celotne slovenske realnosti po vojni. Večina našega naroda je ostala na slovenskem ozemlju. V tem zgodovinsko kratkem a istočasno dolgem obdobju 40 let je slovenski narod v okviru republike ogromno pretrpel in tvegati. Slovenija je prestala najprej akutno težko povojno gospodarsko krizo in kar je še važnejše kulturno in duhovno stisko ob prisilni preobrazbi slovenske narodne istovetnosti. Sledili so notranji boji v sami partiji med staliniisti in titoisti. Zaporji, preganjanje političnih nasprotnikov, pomanjkanje svobode na vseh področjih je iz Slovencev, ki so imeli visoko stopnjo politične in družbene izobrazbe, naredilo narod molčevih, zagrenjenih in nezaupljivih ljudi.

V zadnjih letih se je situacija v Sloveniji s strani režima deloma spremenila; le deloma, ne bistveno. Spričo velike gospodarske krize in ob pojavi oporečnikov je partijsko vodstvo postalo navidezno bolj tolerantno na nekaterih področjih, s katoliško Cerkvijo je vzpostavilo stike ter ji priznalo nekatere svobode. Toda prav v teh časih, ko v okviru neke taktike je obdržanje oblasti v rokah voditeljev KP uradni krogi kažejo na neko popuščanje, so se oglasili disidenti tudi v samih vrstah bivših tovarišev. Mnogo Slovencev iz različnih miselnih tokov, večina izmed njih ljudi, ki v srcu dobro mislijo in iščejo resnico, dvigajo glasove v zahtevi po svobodi, po samostojnosti Slovenije. Zavedajo se, da slovenski narod preživlja usodno obdobje, da je poklican k spravi, rasti in napredku. Prav tako so osveščeni, da je komunistično vodstvo tisto, ki brez legitimacije ovira in preprečuje narodne cilje; vedó, da je partija tista, ki misli, da je svoboda režimska miloščina ne pa človekova pravica.

Slovenski narod v Sloveniji se je boril in se še vedno bori za ideale, ki se jih prisvajajo različni miselnih tokovi, so pa v bistvu krščanski in tesno povezani s človekom, ki je bil ustvarjen po božji podobi. Slovenski zdomeci, oddaljeni od matične zemlje, sredi borbe za obstoj in za lastno rast, želimo ostati zvesti tem idealom, našemu poslanstvu in spominu.

V tem obdobju pluralizma, za katerega se še vedno zavzema zahodni svet, bodimo trdni, stanoviti in

Škrlatni plašč trpljenja

Ko se v teh dneh spominjamo žrtev vojne in revolucije, naša misel hiti nazaj, tja v zemljo pod Triglavom, v tista težka, svinčena leta dolge vojne, ko je bila naša Slovenija na križ pripeta in ga ni bilo, ki bi ji ponudil vsaj grenke pijače.

Od severa, čez Karavanke je prihrumelo. Od Monoštra na vzhodu, in Doberdoba na zahodu, so se dvig-

dosledni v naših načelih — v našem krščanskem nazoru, kajti Resnica nas bo osvobodila. Živeli bomo z dostojanstvom in ponosom, če bomo sredi ideoloških zmed sodobnega sveta rasti iz prepričanja. Bodimo pa tudi ponižni in priznajmo, da se človek zaradi te ali druge okoliščine lahko zmoti ali pa ima drugačna gledanja, kot jih imamo mi. Ne imejmo predsodkov do tistih sonarodnjakov, ki so zadnje uro prišli delat v vinograd slovenskega življenja. Naš narod potrebuje vse Slovence odkritosrčnega srca za graditev boljše in svobodne Slovenije. Pred nami, Slovenci je odločilen zgodovinski trenutek, ker kljub temu, da je matična Slovenija v nedemokratičnem sistemu, doživljamo vsak dan večjo povezavo Slovencev; v narodu je močno prisotna zahteva po svobodi in samostojnosti ter na kulturnem področju je zacvetela nova pomlad. Nove razmere v matiji in zamejstvu ter iz dneva v dan večja solidarnost med Slovenci, ki iščejo resnico, ter novih poti za dobrobit slovenskega naroda, nas pa ne smejo oddaljiti od našega poslanstva pričevanja o naši preteklosti. Zmogovita je in hkrati tragična, a je del naše slovenske zgodovine.

Naše pričevanje naj se prične že v družini sami, kjer se vzgajajo že vnuki tistih, ki so doživljali vojno in revolucijo. Ne krajevna ne časovna (Nadaljevanje na 2. str.)

Glejte jih:
duše slovenskih žrtev vojne,
revolucije,
prisilnih vrnitev, izgnanstva!
Spominjaj se nas!
vpijó iz onostranstva!
Za mrtve ne bodi mrtev!
Moli za pokojne!

(Napis na spominski steni v slovenski cerkvi Marije Pomagaj. Sestavil dr. Tine Debeljak 1974)

Spominska počastitev

Ko se leto približa mesecu juniju, se naše misli povrnejo v tiste žalostne čase leta 1945, ko so istega meseca odhajali naši očetje, bratje in možje, pa tudi mnogi civilisti, iz taborišča Vetrinje, da so bili predani v roke svojih sovražnikov in tam pretrpeli mučniško smrt. Istočasno, ko se naši spomini in molitve vračajo k njim, se obračajo tudi k vsem drugim, ki so v revoluciji izgubili svoja življenja, ko so se borili za pravico in svobodo, pa tudi vse tiste, ki so pomrli daleč od doma v koncentracijskih taboriščih.

Že vsa leta begunstva se jih spominjamo, ko pride mesec junij. Prvi spominski dnevi so bili v znamenju žalosti, poznejši že v obliki veličastnosti v tragičnem spominu.

Tudi letos smo se jih spomnili v svojih srcih, pa tudi v svojih besedah in na skupni proslavi.

Že v soboto je Pavlinka Korošec med pesmijo Oče, mati... prebrala misli o spominu na naše junake na radijski uri Slovenski kotiček, pri kateri sodelujemo skupaj z primorskimi staronaseljenci ter povabila vse na spominsko počastitev v Slovensko hišo. Njen radijski nagovor objavljamo tu poleg.

Glavna proslava se je pričela v nedeljo, 5. junija, popoldan s svečano koncelebrirano mašo v slovenski cerkvi Marije Pomagaj, katero so darovali za vse slovenske žrtve vojne in revolucije prelat dr. Alojzij Starc, Janez Petek CM, dr. Jure Rode, prof. France Bergant, Jože Guštin ter diakon Šenk.

Med pridigo je msgr. A. Starc navezal spomin na naše žrtve z našim verskim življenjem, med mašo pa je pel naš reprezentativni zbor Gallus, ki ga je spretno vodila ga. Anka Savelli-Gaserjeva.

Po maši so se zbrani rojaki, ki so prej napolnili cerkev in predverje, pomaknili pred spomenik padlim, pred katerim je Janez Znidar odtrgobil vojaško žalostinsko. Nato je prelat dr. Starc izmolil molitve za rajne, spominski in počastitveni venec pa so položili pred spomenik Lojze Rezelj kot predsednik Zedinjene Slovenije ter Ivan Korošec in Slavko Urbančič kot starešini obeh borčevskih društev. V tišino so nato vsi zbrani zapeli pesem Oče, mati, bratje in sestre; množica Slovencev se je v molitvi in pesmi združila z našimi padlimi junaki.

Sledila je prireditve v dvorani, ki so jo do polnosti zasedli rojaki, med katerimi je bilo opaziti veliko mladine. Letošnji spominski govor je podala dr. Katica Cukjati, katere premišljen in aktualen govor objavljamo na uvodnem mestu. Tako je tudi proslava zajela širši, vsečloveški prizvok, kajti prvič je ob taki priložnosti govorila ženska, in še to iz vrst tukaj rojenih mladih.

Scensko uprizoritev je zamislil in pripravil Miklavž Trpotec; v ta namen je izbral mojstra slovenske besede in misli, Ivana Cankarja, ki nam je govoril iz srca v srce.

Uvodne besede je podal igralec Frido Beznik, nato pa so recitatorji (Nad. na 2. str.)

nilo naše zemlje lačni sosedje. Pograbili so vsak en kos in zvrili naš narod v škrlatni plašč trpljenja in pogina.

Potem se je začelo: potujčevanje, izgoni, preseljevanja, zapori, talci, koncentracijska taborišča smrti.

Kadar pride nersreča ali preizkušnja nad družino, se ta tesneje združi. Preje morebitne družinske razlike, postanejo nepomembne, da tako zopet edina, v medsebojni opori in pomoči, more kljubovati vsem udarcem in prestati preizkušnje.

„Que los hermanos sean unidos, esa es la ley primera...“

Naša slovenska družina pa se je razklala...

Nad narodom se je ponovil greh prvih Adamovih sinov: oholost, zavist, napuh.

Nerazumevanja so poglobila spor. In ta je šel v sovraštvo, maščevanja in — morije. Iustitia je zamenjala tehtnico za bat in orožje.

„Slovenec že mori Slovence brata, kako strašna slepota je človeka.“

Umirali so predstavniki naroda. Padali so najboljši — prostovoljci, idealisti — ki so ljubili slovensko svobodo bolj kot lastno življenje.

„Kri, po Kranji, Korotanj prelita — napolnila bi jezero.“

„Če bi bilo nebo list papirja, morje pa črnilo, pa bi se ne dala popisati slovenska bolečina,“ je zapisal pesnik.

V teh dneh naš spomin zajema vse znane in neznane grobove velikih slovenskih sinov, ki so svoje žrtve in trpljenje zavili v sanje svobodne, združene, velike Slovenije. In naša prošnja se dviga pred Stvarnika:

Ti, ki si nam podaril raj pod Triglavom, podari nam mir, razdeli pravico, vrni nam zopet bratsko ljubezen in —

odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpustimo svojim dolžnikom! Pavlinka Korošec

Pričevanje včeraj in danes

(Nad. s 1. str.)

razdalja, ne žalost preteklosti nas ne smejo oddaljiti od te misije. Kdor misli, da je naša preteklost tuja in oddaljena, ne pozna političnih in družbenih razmer v sedanji Argentini. Politični sistemi in marksistični tokovi, ki so že preživeli v Evropi, ki kažejo vsa znamenja razkroja, se hočejo sedaj uveljaviti v Latinski Ameriki. Ta del sveta je privlačno področje za komunistične ambicije. Ker mednarodni komunisti pred desetletji ni imel zaželenega uspeha z gverilo, se sedaj pod različnimi krinkami skuša uveljaviti ter uničiti temelje zahodne in krščanske kulture v okviru demokratičnih režimov. Za dosega teh ciljev uporablja več poti: včasih z novim vzgojnim programom; drugič v vrstah klasičnih strank — od kr-

ščanskih preko liberalnih do zmerno desničarskih; tretjič s pristransko uporabo sredstev javnega obveščanja. Celo argentinska gospodarska kriza, deloma umetno ustvarjena, hoče osredotočiti vse naše skrbi na to, kaj bomo jedli, kaj bomo pili... na iskanje socialnih krivic in na čudodelne rešitelje gospodarske situacije.

Da se zgodovina ne bo ponovila, pričajmo bodočim slovenskim rodovom in argentinskemu okolju, v katerem živimo, o naši slovenski preteklosti: ne samo o dogodkih temveč o njihovem ideološkem ozadju. Pričajmo, toda ne samo s pripovedovanjem. V vsakdanjem življenju naj se zrcalijo tiste vrednote, zaradi katerih so naši sorodniki zapustili Slovenijo: Narod, domovina, Bog. Za te dobrine in da bi Slovenci živeli v svobodi na lastni zemlji, ne v tujini, so naši domobranci in narodnjaki darovali življenje. Slava jim!

Spominska počastitev

(Nad. s 1. str.)

ji podali tri recitacijske izreze iz Cankarjevih črtic Gospod stotnik, Veselejša pesem in Konec. Bilo je, kakor da bi molili rožni venec: žalostni del, častiljivi in veseli del; ali pa poslušali simfonijo v tempu — lento, alegro, vivace. Pisatelj in režiser sta nas popeljala iz grozot vojne in revolucije preko iskanja do zadnje naše misli in upanja, Mati, Domovina, Bog!

V prepričljivi besedi in tonski variaciji so recitali Francka Klanj-

šek Korošičeva, Alenka Magister, Andreja Vombregar, Stefan Godec, Marijan Loboda ml. in Tone Rode; vse pa je povezovala s Cankarjevimi verzi Pavči Maček Eilezeva.

Osvetljava ter glasbo pa sta primerno ravnala Bogdan Magister in Tone Oblak ml.

Ob koncu odrskega prizora je napolnila dvorano Beethovnova glasba, njegova Pesem radosti je bila kot pravšni zaključek naše spominske proslave in počastitve. Naša pot pelje iz groze kočevskih žrtev kvišku, po poti, ki nam jo je pokazal Cankar:

Mati, Domovina, Bog!

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Polemike. Same polemike si odpirajo pot v dnevnih novicah, medtem ko država nadaljuje svojo pot, brez jasnega cilja in brez prave moči. Nesrečen položaj, v katerega smo zašli, tudi po krivdi sedanje vlade (in seveda vseh prejšnjih) seje obup. Kako naj sicer razlagamo, da sredi leta 1988, ko manjka še dobrih 18 mesecev do vladne zamene, široke plasti prebivalstva polagajo vse upe na bodoče volitve in na vlado, ki bo iz njih izšla. A če nekoliko bolj pogledamo, kaj se dogaja pod sedanjo vlado, pač moramo pristati na dejstvo, da je upanje na zboljšavo pod sedanjo vlado utopijsko in je edino stvarno čakati, kaj bo potem.

„KI-KI-RI-KI“

Preveč je bilo pisanja in govorjenja po družbenih običjih, da bi mogli iti mimo te zadeve piščancev. Pametno je, da se ob tej zadevi nekoliko pomudimo, ker je precej poučna. Da, stvari se tako vodijo, in zato se nahajamo, kjer se nahajamo.

Se spomnite državnega tajnika za notranjo trgovino? Ricardo Mazzorin je pred tedni sprožil polemiko, ko je industrialce obtožil, da so oni krivi hude inflacije. No, da bi znižali cene na trgu kokošjereje, je ta gospod odločil nakup precejšnje količine piščancev v inozemstvu. Te naj bi potem poceni prodajali na domačem trgu in s tem prisilili domače proizvajalce, da bi prav tako znižali cene.

Številke še niso jasne, a baje je Mazzorin ukazal nakup piščancev v Franciji, na Madžarskem, v Jugoslaviji, v Brazilu in še kje. Celoten nakup da presega 38 tisoč ton. Od teh naj bi kakih 12 tisoč ton že spravili na argentinski trg, kakih 2 tisoč jih nadalje izvozili na Kubo. Nad preostalo perutnino je padla žalostna usoda zastarelosti in pokvarjenja. Tudi mraz tukajšnjih hladilnikov ni zadostoval, in meso se je, vsaj delno pokvarilo. Tudi oblasti priznavajo, da niso več za normalno uporabo. Kvečjemu še za industrijsko predelavo v maslo in krmo (za prašiče).

„Opozicija je seveda izrabila priliko. Mladi liberalni poslanec Albamonte trdi, da je ta kurja dogodivščina stala državo 50 milijonov dolarjev. Mazzorin je v kongresu sicer skušal razložiti zadevo, a ni nikogar prepričal. Zagovarja se, da so se pač na njegovem državnem tajništvu računali. A koliko je stala ta pomota državo? Povrh še dvojna blamaža: nekaj sto ton te kuretine so

sploh zmetali v smeti na področju „ekološkega pasu“ okoli Buenos Airesa; in druga: ta dogodek sovпада s težkim položajem, v katerem se nahaja domača kuretineja. Na prošnje za podporo je bila vlada gluha, ker da ni denarja. Bilo ga je, in celo močnih deviz, za ta škandalozen nakup. Prodaja kuretine je vsled te afere padla kar za 25%.

Dodogel je res svojevrsten. A podobnih „svojevrstnih“ dogodkov bi lahko našli še precej v pregledu delovanja radikalne vlade.

ODPUSTITE NAM NASE DOLGE

Vprašanje zunanjega dolga se je medtem pojavilo z vso silo. Nič ni pomagalo potovanje predsednika Alfonsina v ZDA, kajti njegov predlog, da bi svetovne banke omilile obresti, ki težijo našo državo, so za svetovni kapital dokončno „nesprejemljive“. Treba se bo pogovarjati v drugačnem tonu. Kar najbolj močno zunanje upnike je dejstvo, da argentinsko gospodarsko vodstvo še vedno ni našlo neke resne poti v svojem delovanju.

Dejansko se nahajamo sredi leta, pa država še nima proračuna. Zakonski osnutek, ki so ga predstavili komisiji Mednarodnega državnega fonda, je že ostareel, kajti predvideva inflacijo v višini 140 odstotkov, kar je popolnoma utopično, če upoštevamo inflacijo v teh prvih petih mesecih. Prav tako Mednarodni državni fond vedno manj verjame obljubam, da bo državni deficit dosegel le 3,9% notranje bruto proizvodnje. V takem položaju je stališče argentinskega gospodarskega vodstva popolnoma naivno, če upajo na kake milosti pri zunanjih upnikih.

To pa še ni vse. Zunanjemu problemu in delno porušenemu domačemu gospodarstvu, je treba prišteti še „notranji dolg“. Vlada je vrgla na trg v teh zadnjih treh letih vrsto bonov in finančnih ponudb. To z namenom, da bi ne tiskala nevednega denarja. Ugotavljajo, da trenutno zaradi teh bonov „notranji dolg“ države do domačih upnikov dosega 15.000 milijonov avstrarov. In, kot obtožujejo liberalci, samo obresti tega dolga dnevno znašajo več kot pa država nabere z davki.

Sedaj se vsi upi gospodarskega vodstva osredotočujejo v izvozu argentinskih poljedelskih pridelkov. Če jim še to spodleti, bo polom popoln. Jasno je, da v takem položaju ni govora o kakšni stabilnosti. Zato je tudi nesmiseln napor, da bi prišli do soglasja med vlado, podjet-

niki in sindikalisti. Od sindikatov ni pričakovati drugega kot odpor, podjetniki so tudi v takih škripcih, da nočejo ničesar slišati o kakem sporazumu. Vladi preostane le še, da prepusti problem spontani rešitvi, kajti doslej so vsi ukrepi rodili bolj negativne kot pa pozitivne sadove.

NI SOGLASJA

Kako govoriti o soglasju v družbi, pod okriljem vlade, ko pa v sami vladi kraljuje nesoglasje. To je postalo najbolj vidno zadnje čase vsled polemike med gospodarskim ministrom (Sourrouille) in ministrom za javna dela (Terragno), pod okrilje katerega spadajo državna podjetja. Gre za bodoče povišice tarif (nafte, plina, elektrike, prevoza, telefona, vode, itd.). Gospodarski minister zahteva, naj bo povišica nizka, ker sicer doživimo nov inflacijski sunk. Terragno se pa zaveda, da iz državne blagajne letos ne bo več počnega avstrala za financiranje deficita državnih podjetij. Zato hoče nabrati, kjer se da, in kritični deficit tam, kjer ni. To avtonomno delovanje je eden pogojev skrčenja državnega deficita. In Terragno je namenjen, da ga izpelje, naj plača kdor hoče, ali pa če noče. Plačali bomo seveda mi...

Nesoglasje vlada tudi v kongresu, kjer so senatorji potrdili zakonski osnutek znižanja stanovanjskih najemnin. Ideja je izšla iz peronističnega bloka, in vlada se ni mogla temu zoperstaviti, A med poslanci je mnenje drugačno. Tako radikalni kot liberalci, so se se že izrekli proti takemu zakonu. S tem bi dosegli le pobeg še tisto malo kapitala, ki ga je ostalo na gradbenem trgu. In posledica bi bila še hušji stanovanjski deficit. Končno so se tudi nekateri peronistični krogi v poslanski zbornici izrekli proti temu osnutku, ki izgleda, da je obsojen na smrt.

A tako stvar teče naprej, med pogajanjem peronistov glede datuma notranjih volitev, radikalnega neznanja, kako sukati notranje in zunanje dolgove, aferami okoli perutnine, ali višine podražitve tarif, istočasno ko spekulacija dviga in meče dolar in gospodari na domači borzi. Zakaj se potem čudimo, da se mnogi z zaupanjem ozirajo le na konec 1989? A osemnajst mesecev je predolga doba, zlasti če upoštevamo, da ostane nerešeno temeljno vprašanje: kaj potem?

Mogoče ne veste, da...

— da je v bližini Prešernove Vrbe — O Vrba, srečna draga vas domača! — restavracija z nazivom TEXAS...

— da je Ivan Maček-Matija, nekdanji načelnik OZNE za Slovenijo, prodal ljubljanskemu muzeju za stotine milijonov protestantik...

— da je direktor Francoskega inštituta v Ljubljani Noel Favreliere hotel privediti v Centru Pompidou v Parizu razstavo o umetnosti v Sloveniji a da so mu na jugoslovanski ambasadi rekli: „V Franciji nihče ne pozna Slovenije, poznajo le Jugoslavijo“...

— da se je Jugoslavija z dvema milijardama dolarjev letnega prometa uvrstila med 10 največjih izvoznikov orožja na svetu, da je razstavni prostor orožja v Beogradu postal pravo romarsko mesto za voditelje neuvrščenih držav in da že petina deviznega priliva prihaja od prodaje orožja...

— da bo ob 200-letnici francoske revolucije iz Bastilje vzletel na pot okoli sveta velik balon, ki bo natančna reprodukcija Montgolfierovega, in da se bo ustavil v več prestolnicah, tudi v Ljubljani kot prestolnici Ilirskih provinc...

— da je v arhivu mariborskih zaprovov obstajal fascikel o nekem Josipu Brozu, obsojenem, ker da je v črni pri Kamniku ukradel v cerkvi monštrance in kelih...

— da je bil znani komandant in tudi šef KOŠA general Pehaček (nekajkrat je obiskal prireditev v DRAGI) leta 1941 na pobudu KPS že določen za likvidacijo...

Zasedanje vojnega sveta

Novice o štrajkih v Jugoslaviji objavljajo vsi časopisi, a o drugih problemih molče. Italijanski časopisi, tudi komunistični, pa so objavili 26. maja novico, da je revija Mladina objavila stenografske zapiske zasedanja „vojnega sveta federacije“ v Beogradu, na katerem so se domenili o raznih ukrepih o slovenskih oporečnikih pa tudi višjih oblastnikih; domnjeno je bilo, da zapro slovensko komunistično vodstvo in da intervenira vojska, če bi se dogodile kake slovenske protestne demonstracije.

Ta številka Mladine je bila pridržana in ni prišla v javnost, a nekaj števil je bilo tajno poslano raznim časopisom v inozemstvo. V Beogradu so bili tihi in niso demantirali vesti. Pravijo, da so podatke dali Mladini nekateri slovenski komunisti, ki bi tako hoteli preprečiti intervencijo vojske.

Vse te novice so popolnoma v skladu z zadnjim dogajanjem doma, ko je vojska postavila pred svoje sodišče tri slovenske časnikarje zaradi „izdajanja vojaških tajnosti“, pa tudi zaradi obiska vojaškega poveljnika v Sloveniji notranjemu ministru.

Nihče ne ve, kako se bodo razvijale stvari v Sloveniji. Gotovo je, da se je pisanju oporečnikov v Novo revijo, Mladino, Tribuno ali Teleks pridružila tudi trda roka vojske.

V naslednji številki revije Mladina je bilo postavljeno vprašanje, ali je Slovenija za las ušla vojaškemu udaru in štiri strani razmišljanja o puču.

Predsednik SZDL Jože Smole je zanikal novico o udaru, a je le priznal, da je „nekaj bilo“: šlo naj bi pa le o „razliki v oceni“ pisanj o jugoslovanski vojski.

Razočarani partizani

V preminogih opisih naše zgodovine iz let 1941-45 se ponovno srečavamo z opisom dveh striktno ločenih vrst partizanov:

a) partizani, ki so vedeli, da se bore za zmago revolucije, kar jim je tudi bilo glavni cilj njihove borbe;

b) partizani, ki so se pridružili in umirali in trdni veri, da se bore za osvoboditev slovenskega naroda izpod okupatorja.

Gornja kategorizacija je značilna za vrsto oporečnikov, ki so zelo blizu medvojnemu rešitvi (D. Rupel), se pa celo pojavlja med politično emigracijo. Iz te perspektive je bil tudi napisan poziv vsem dobroameričnim domobrancem: „Vrnjeni domobranci — prevaranim partizanom.“

Teza „prevaranih partizanov“ je verjetno uporabljena, ker bi se na ta način, ko bi bila ohranjena čast teh prevaranih, laže napravili oni veliki korak pomirjenja in skupnega dela za boljše bodočnost. Kot je znano, poziv ni imel nobenega odziva.

Ko je danes, 43 let po revoluciji, iz praktičnega vidika vsak kazenski postopek nesmiseln, pa vendar ne more biti odvzeta povsem realna odgovornost partizanov. 25% partizanov je bilo v VOS-u ali podobnih enotah, in borbe proti domači opoziciji s strašnim epilogom po končani revoluciji so se udeležili praktično vsi. Zato je jasno, da ob vsem

razumevanju tragike zapeljancev ne gre za postavljanje nekega ravnovesja med domobranci in partizani.

Partizane, njihove sorodnike in potomce je režim dvignil po časti in po materialnih privilegijih silno visoko. V zgodovini je poznano npr. da fašisti, nacisti vse dokler so imeli oblast, do žalostnega konca niso izstopili. V Nemčiji je puč 20. julija 1944 napravila vojska in ljudje izven stranke. Malo drugače je bilo v Italiji, kjer so Mussolinija pomagali vreči tudi nekateri visoki fašistični veljaki, toda fašistična masa je ostala z diktaturo do grenkega konca. Iluzorno je pričakovati, da bi se partizani odpovedali režimu, sistemu in privilegijem. Celotno oporečniku, bivši partizani (S. Hribar, F. Miklavčič, F. Bučar) še ostajajo v okviru OF, SZDL, izjeme (M. Apih) so maloštevilne. Analiza partizanstva z ozirom na organizacijo in delovanje kaže, da je bilo vsaj v nekdanji „Ljubljanski pokrajini“ težko govoriti o „dobronamernih“ partizanih. Tako na primer:

a) je moštvo nosilo elementarne simbole komunizma, kot rdečo zvezdo, srp in kladivo na uniformah in zastavah;

b) formacija čet je bila komunistična s politkomisarjem, ki je bil vsemogöćen, z VOS-om s političnimi urami, kjer se je dosledno in povsod povdigovalo SZ, zaničevalo

Anglijo in ZDA. Vera, duhovniki, stari ekonomski in politični red so bili stalno pod udarom;

c) od 5.000 policijsko vojaških akcij v Ljubljanski pokrajini, kjer so delovali partizani, je bilo vsaj 90% izključno namenjeni domači opoziciji, ostalih 10% je bilo izmikanje sovražniku, nesmiselne sabotaže in izzivanje sovražnika. Vsi režimski zgodovinarji pa niso podali v obsežnih knjigah niti 10 vojaških akcij, ki bi šle za tem, da resno načnejo okupatorski vojaški potencial.

Po vsem gornjem izvira, da so partizani večinoma še pred vstopom vedeli, v kaj se podajajo, drugače so si pa lahko v 48 urah bili več kot na jasnem. Noben partizan ne bo zanikal, da ne bi vedel, kakšni ideološki grupi in kakemu vojskovanju je pristopil. S tega stališča je zgodovinska odgovornost vsakega partizana nedvomna. O prisili komaj more biti govora, ker je dezertstvo bilo možno brez večjega rizika.

Poglejmo še analizo partizanske čete:

PARTIZAN-KOMUNIST: ta element je po napadu na SZ prvi tvoril ogrodje partizanstva — število nekaj sto.

PARTIZAN-BEGUNEC: številni begunci iz nemške cone.

PARTIZAN-PROLETAREC: so prihajali iz brezposelnih na vasi, trgih in mestu.

Gornji trije elementi, prostovoljci, so tvorili nekako 15% celotne čete.

PARTIZANI, pristaši bivših po-

litičnih strank, Sokolov, krščanskih socialistov — zapeljanih po voditeljih kot Kočbek, Lubej, Polič, Rus itd. Pod pritiskom so se povsem podali KPS — ne morejo se smatrati za prostovoljce.

PARTIZAN-MOBILIZIRANEC: teh je bilo največ: 50%. V začetku so masovno dezertirali, ko pa se je zmaga nagibala k revoluciji, so iz oportunitizma in iz strahu pred kaznovanjem dezertstva ostali.

PARTIZAN-ZAMEJEC: ta kategorija je tipična za Primorsko v zadnji fazi 1944-45. Ti ljudje so vedeli, da se pridružujejo levčarski revoluciji, toda smatrali so, da je osvobodjenje izpod Italije tako najbolj zagotovljena. Logika je bila: režim se bo menjal, osvoboditev pa bo ostala.

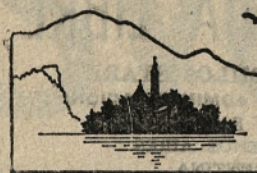
PARTIZAN-ZELENI KADER: namesto da bi poginili v tujih vojskah in frontah, so šli raje v gozdove. Tam so bili prisiljeni v partizane ali likvidirani. Tipičen primer, za Korško.

Analiza potrjuje veliko sposobnost partijcev. Z striktnim terorjem so si ustvarili poslušno policijsko vojaško enoto.

Čeprav ni mogoče zanikati, da so obstajali ponekod v večji, drugod v manjši meri „partizani v dobri veri“, je pa tudi res, da so bili vsi brez izjeme orodje komunistične partije. Odgovornost vseh ni tedaj enaka, a prost je ni nihče, kdor se je boril pod rdečo zvezdo.

dr. Peter Urbanc

MLADIKA, Trst, št. 2-3

NOVICE IZ SLOVENIJE

TITOV VOLENJE — Podjetje Go-renje, ki izdeluje gospodinjske aparate, je letos v prvem tromesečju izvozilo 23% več kot lani v istem času. Uspelo jim je tudi izvažati na zelo zahtevne zunanje trge.

LJUBLJANA, MARIBOR, CELJE, ŠKOFJA LOKA, KOPER — Klasično gimnazijo bodo spet dobili v teh petih krajih in tako vsaj delno popravili napako, ko so pred 30 leti ukinili pouk latinščine, še večjo pa, ko se leta 1981 z uvedbo usmerjenega izobraževanja sploh odpravili klasične srednje šole.

BLED — Blejsko jezero cvete. Za to imajo zaslužno modro zelene alge, ki pa se rdeče obarvane. Letošnje vreme in dejstvo, da jezero ni zamrznilo, je povzročilo, da so alge prej in dalj časa ostale na površju ter dale poseben izraz jezeru. Manjša količina teh alg pove, da je jezero čisto, večje pa, da je v jezeru veliko organskih snovi. Jezero je sicer malo bolj čisto kot v bližnji preteklosti, je pa še zmeraj zadosti materiala za uspešno življenje teh alg.

LJUBLJANA — Na Dunaju so odprli prodajalno Slovenijajesa. Z njo mislijo začeti akcijo za drobno prodajo pohištva, ki si je pred leti pridobil svetovni sloves, pa ga potem izgubil.

IDRIJA — Idrijski grad ima že petsto let. Starček seveda potrebuje stalne nege, zdaj pa so mu namenili temeljito zdravljenje. Najprej je treba popraviti mogočno streho, ki naj bi imela približno milijon bobrovcev. Postopoma bodo odprli posamezne sobe z razstavami čipk, kamnin iz idrijskega rudnika, dvoranske pa hočejo urediti za prireditvene namene.

LENDAVA — Nova nahajališča nafte in zemeljskega plina naj bi bila dovolj bogata za gospodarsko izkoriščanje. Zaenkrat se to dogaja le z vrtnami na Petišovskem polju, kjer plin uporabljajo v industrijskih objektih. Raziskovalci upajo v kratkem preiti iz optimističnih ugotovitev v realno potrditev, vendar se bojijo, da zaradi pomanjkanja fondov za njihovo delovanje, tega ne bi dočakali.

LJUBLJANA — V vojaške šole se je letos vpisalo več Slovencev kot lani: 165 v srednje šole, 17 pa na akademije. Skupno torej 182, medtem ko se jih lani vpisalo je 155.

TODRAŽ — Nov način odkopa so začeli v rudniku urana Zirovski vrh. Da boljše izkoristijo bogatejša ležišča, ne puščajo v rovih naravnih stebrov, pač

pa jih nadomestijo z betonskimi. Na ta način tudi preostala jalovina zakoti na prostem manj prostora, ker jo delno tudi zabetonirajo v rove.

LJUBLJANA — Živinoreja je v Sloveniji v zadnjem letu obdržala celotno število glav. Drugače je v celi Jugoslaviji. V januarju je bilo za 2% več govedi v Sloveniji v primeri z lanskim januarjem ali skupaj 568 tisoč glav (v Jugoslaviji 4% manj, 4,82 milijona glav); prašičjih glav je bilo 607 tisoč ali 2% več (v Jugoslaviji 8,81 milijona ali 2% manj); ovc so našli 25 tisoč ali 1% manj (7,6 milijona in 3% manj); konj je bilo 13 tisoč (361 tisoč in 6% manj). Sedanja jugoslovanska kmetijska politika je dosegla, da je število glav padlo na zelo nizko število. Kot znak tega poraza služi dejstvo, da je sedaj 104 tisoč glav govedi več, kot pa jih je bilo v oni stari, tolikokrat preleteli prvi Jugoslaviji, leta 1931...

CELJE — Cinkarna Celje je proslavljala dvajsetletno sodelovanje z vzhodnonemško Lacke und Farben. Začeli so s skupnim proizvajanjem titanovega dioksida, in nadaljevali z litoponom, cinkovim belilom in tiskarskimi barvami.

MURSKA SOBOTA — Dve gomili, stari dva tisoč let, so pri melioracijskih delih na področju Filovcev in Strehovcev, razorali in zasuli. In to kljub temu, da sta bili označeni in zagrajeni. S tem je bila narejena škoda, ki je ni mogoče popraviti.

LIERSKA BISTRICA — Notranjska Reka je po dolgem času spet dobila obiskovalca: postavi spet plavajo v njenem spodnjem toku. To pa pomeni, da so ukrepi za ozdravitev bili do sedaj uspešni. Postavili so anaerobni prečiščevalnik odpadnih voda, zdaj postavlja se centralno komunalno napravo, več tovarn pa je spremenilo način proizvodnje in se s tem izognejo onesnaževanju reke.

UMRLI SO OD 25. DO 28. aprila 1988:

LJUBLJANA — Rafael Žmuc; Zdenka Delač roj. Magdič; Matjaž Znidaržič; Melita Volč; Jože Blažič; 70; prof. Pavel Kunstler; inž. arh. Marjan Amalič; Jožica Mlakar; Ursula Kosterov; 87; Ana Kralj; Marjan Krajnc; Anica Pavšič; 85; Marjan Zabukovec; Vinko Turk; Janez Kramar; Marija Kompare; 83; Stana Jovanovič.

RAZNI KRAJI — Frančiška Česen roj. Kepic, Sp. Brnik; Janez Jesihar (Potokarjev ata) 74; Rašica; Konrad Lowko, Potojna; Franc Flerin st., Menges; Dominik Gradišek, 88, borec za sev. mejo, Dolsko; Marica Bahovec roj. Zakotnik; Šmartno ob Šmartno goro;

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebnostne novice

Rojstvi: V družini Viktorja Hribarja in ge. Marije roj. Pergar se je dne 7. junija rodil sin, ki bo pri krstu dobil ime Pavel Ignacij. Čestitamo!

V družini Petra Rota in njegove žene Marije roj. Glinšek se je 8. junija rodil sin, ki bo pri krstu dobil ime Danijel. Čestitamo!

Krsti: Dne 3. junija je bil krščen v cerkvi Ntra. Sra. de Guadalupe (Capital) Federico Andrés Bokalič, sin Janca in Ane Marije roj. Paniego. Botrovala sta cont. Miha Bokalič in Maria Luisa Paniego. Krstil je Jože Bokalič CM.

Dne 12. junija sta bili krščeni v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi Melina Valeria Nariccio, hčerka Francisca in Andreje Mariane roj. Celare. Botrovala sta Horacio Azzaro in Jolci Celare por. Bernal; ter Daniela Silvana Bernal, hčerka Carlosa Enriqueja in Jolci roj. Celare. Botrovala sta Francisco Nariccio in Zalka Vire por. Urbančič. Krstil je Jože Bokalič CM.

Srečnim staršem naše čestitke!

Poroča: V baziliki luške Matere božje v Santos Llagares sta se 4. junija poročila Lučka Marija Marinšek in Pablo Matias Cueto. Za pričič sta bila dr. Tone Ložar in Rezi Marinšek ter Marta Cueto in Alejandro Cueto. Čestitamo!

BUENOS AIRES

3. KULTURNI VEČER SKA

V soboto, 4. junija je Slovenska kulturna akcija priredila svoj tretji večer v letošnji sezoni. Predaval je dr. Vinko Brumen in sicer o temi: **Filozofija in herezije.**

V kratkem je razpravljaval o znanosti — na splošno, ki je razumsko, metodično in kritično raziskovanje vsega, kar je. Njen vir je stvarnost. Sem štejemo tudi filozofijo.

Na drugi strani je delil teologijo na dve panogi — raziskovalno, ki je znanost, ki raziskuje posege Boga v zgodovino, ter oznanjevalno teologijo, ki je del cerkvenega učiteljstva.

Analiziral je posamezne posege znanosti kakor obeh delov teologije, ki imajo vsak svoje zakone ter cilje ter svoje področje. Končal je s pojasnitvijo, da filozofiji sploh ni mogoče očitati krivoverstva (ki je pojem iz oznanjevalne teologije) e-dinole zmoti.

Po predavanju se je dalj časa razvila zanimiva debata, predvsem o problemu znanosti in znanstvenosti.

Kristijan Kristan, Kranj; Jože Pušjar, Ivančna Gorica; Franc Bogataj, 80, Kranj; Rajko Pavlin, Grosuplje; Adolf Vizovisek, 75, Binje pri Kranju; Ivana Knez roj. Sušteršič, Sutilca; Anton Grum (Strežkov ata), Sp. Slivnica; Ema Forte, Zagorje ob Savi; Iztok Weindorfer, Domžale; Nežica Sket, Celje; Vida Spiler roj. Hlebec, Zdole pri Krkem; Drago Zvab, 60, Koper; Ladislav Bračun, R. Slatina; Marija Radiek, Braslovče; Dragica Živko roj. Slapnik, Podkraj v Velenju; Vinko Turk, Vrhnika; Cecilija Virant, Sostro; Jože Gale, Zagorje ob Savi; Valda Bratovž roj. Hojak, Postojna; Jože Kovačič, Dobrava nad Stično; Giordana Kresevič, Račice; Milan Domiter, Lápica v Škofiji Loki; Franc Golobar, 86, Šmartno pri Litiji; Franc Kuralt, Medvode; Vinko Grabner, Domžale.

XXIII. študijski dnevi Draga '88

2., 3. in 4. septembra 1988

Nedelja, 4. septembra 1988:
Ob 10.30 **LOČITEV DUHOV:**
V RAZHOD ALI V PLURALIZEM?
Ob 100-letnici goriške revije **RIMSKI KATOLIK** poskus novega ovrednotenja primorskega misleca, škofa in narodnjaka dr. Antona Mahničja.

Petek, 2. septembra 1988:

Ob 17.00 Predstavitev predavateljev letošnje „Drage“.

Ob 17.30 **MANJŠINSTVO Z EVROPSKE PERSPEKTIVE** Kakšna so pričakovanja petdeset milijonov manjšincev naše celine.

Govori znan slovenski javni delavec. Po predavanju diskusija in družabnost.

Sobota, 3. septembra 1988:

Ob 16.00 Slovesna otvoritev, nato: **GLAS OD DONAVE NA SLOVENSKI TRIBUNI** Tradicija in ideologija v usodi srbskega naroda v XX. stoletju, v prikazu renomiranega književnika. Po predavanju diskusija.

SLOVENSKE LUTKE

Pred kratkim so Argentino obiskali slovenski lutkarji. Pot jim je omogočila Slovenska izseljenska matica, ki je z njihovo udeležbo priredila nekaj večerov med primorskimi predvojnimi vseljenci v njihovih klubih, tako v Buenos Airesu kot v Rosariu in Córdobi, pozneje pa še v Urugvaju in Braziliji.

Za širšo argentinsko občinstvo pa so priredili dve popoldanski prireditvi v Centro Cultural San Martín. Teh dveh prireditev se je udeležilo tudi večje število članov naše skupnosti, predvsem otroci. Skupino, ki nastopa pod imenom lutkarskega pionirja Jožeta Pengova, so sestavljali Helena Zajc, Vera Per, Zdenko Majaron in Andrej Novak. Predstavili so dve otroški igrici: Kuža Jaka in Rdeča kapica, najprej v španščini (ki so se je morali prav za to prilagoditi naučiti), potem pa še ponovili v slovenščini. Igrici je prevredla v španščino Aleksandra Igljič iz Trelewa, ki trenutno študira na ljubljanski univerzi. Skupina je že predstavila svoje lutke po raznih celinah in državah. V svojem umetniškem delovanju išče razne nove izrazne možnosti; tako je tu uporabila soigranje lutk in igralca.

Po izvrstno podani igri so prisotni Slovenci lutkarjem čestitali in se jim zahvalili za odlično izvedbo.

TDml.

OBČNI ZBOR

Odbor Našega doma je sklical svoje članice in člane v nedeljo 24. aprila na 31. redni občni zbor, katerega se je udeležilo zadovoljivo število članov.

Ob 10. uri je ga. predsednica Ljuba Lipušček pričela s pozdravno besedo občni zbor. Sledil je dnevni red. Najprej se je določil zapisnik in dva člana volilne komisije.

O delu v Našem domu so poročali tajnik, blagajnik, Liga žena in mater, mladinska organizacija, nadzornik in predsednica.

Tajnik Blaž Miklič je opisal delo ožjega in širšega odbora. Število članstva se je zvišalo za 37 in to izključno mladih. Omenil je tudi, da se je v poslovni dobi društveno življenje razvijalo brez kakšnih posebnih dogodkov, razen obiska škofa Jenka in urednika Ognjišča g. Boleta. Posebne omembe je bila dobro organizirana rifa, katere je zelo dobro uspela. Vse ostale prireditve so bile tradicionalne, ki se več ali manj vedno ponavljajo. Za konec tajniškega poročila so se pa spomnili vseh umrlih članov z enominutnim molkom.

Blagajnik Feliks Oblak je poročal o denarnem prometu in prebral bilanco ter razčlenil zastavljena vprašanja.

Predsednica Žena in mater je po-

ročala, da so v letošnjem letu pripravile dva tečaja in to sta: krasitev tort ter pletenje in kvačkanje. Sodelovale so v kuhinji na prireditvah. V mesecu aprilu pa so delale butarice za cvetno nedeljo.

Predsednica deklet Andrejka Selan nam je našela prireditve, na katerih je z veseljem sodelovala mladina.

Izven tradicionalnih prireditev, je mladina praznovala Dan prijatelja s sv. mašo, katero je daroval gost iz Slovenije, g. Marko Pajk. Praznovanje se je nadaljevalo z razgovorom in debato o zanimivih in aktualnih temah. Mladinski pevski zbor pa je organiziral izreden izlet v mesecu decembru v mesto Rosario. Imel je dva koncerta božičnih pesmi. Zaključila je z veselo ugotovitvijo: „Mladina stoji z roko ob roki, gledajoč na prihodnost, združena v bodoči rod!“

Nadzornik Andrej Selan je ugotovil, da je bilo vse poslovanje v skladu z zakoni in predložena dokumentacija v skladu z dejanskim stanjem ustanove. Predložil je, naj se odbor izglasuje razrešnica. Vsa poročila so bila soglasno odobrena.

Ker je že pretekla poslovna doba dveh članov glavnega odbora in to Feliksa Oblaka ml. in Evgena Urbančiča, se voli novi odbor. Izvoljena je bila z veliko večino odborova lista: predsednica Ljuba Lipušček, podpredsednik Tone Oblak, tajnik Lovro Tomžević, blagajnik Janez Kržišnik, gospodar Evgen Urbančič; odborniki: Blaž Miklič in Franc Zupan; namestniki odbornikov: Janez Krajnc, Janez Belič, Boštjan Modic, Andrejka Selan, Metka Malovrh; nadzorni odbor: Marjan Skvarča, njegov namestnik Andrej Selan.

Predsednica Ljuba Lipušček se je zahvalila za zaupanje in povabila vse člane in članice k veselemu delu v Našem domu.

a. h.

Moja Slovenija

Zveza slovenske akcije, ki se je pred leti ustanovila v Avstraliji kot protest proti zastopavljanju slovenske in kot sredstvo za njeno uveljavitev, je letos pričela z izdajanjem svojega glasila, ki se imenuje **Moja Slovenija**.

Prva številka za prvo tromesečje ima bogato vsebino v raznih člankih, kjer se potrjuje zamisel društva. Članke vanjo so napisali Alojz Povhé (Moji Sloveniji na pot), Jože Košorok, Joško Šavli (Marija na prestolu — slovenski simbol), Ivan Kobal, tajnik Zveze (O ustavnih spremembah), A. K. (odlični daljši slovenistični in zgodovinski pregled Bodimo ponosni na svoj slovenski jezik) in še nekaj krajših zapiskov in člankov (med drugim tudi ponatis iz našega lista).

Zanimiva revija se je odločno postavila na pristno slovensko in demokratično stališče pa tudi na široko obsegajoče polje Slovenije v svetu, kar simbolično prikazuje že naslovna stran — kako satelit povezuje vse slovenske postojanke po svetu.

Naj za primer ponatisnemo krajši duhoviti članek, ki kaže, kako so se razmere spremenile glede Slovenije, oziroma ilustracijo pregovora „milo za drago“:

Ob Dnevu Avstralije smo se Slovenci zbrali ob stojnici „Slovenija“ v canberski Regatta Point.

„Kaj bomo zapeli?“ je vprašal Jernej.

„Pa dajmo: Slovenci kremeniti,“ je predlagal Rudi.

Jernej je Rudija grdo pogledal in rekel:

„Jugoslovanske, komunistične, partizanske pa sam poj!“

Veseli me, da se je slovenska narodna zavest prebudila v vseh nepričakovanih kotičkih, vendar res ne vem zakaj bi se naj komunistična partija Jugoslavije ogrela za tole pesem:

„Slovenci kremeniti, le stopimo v korak,“

da osvobodimo svoj domači prag, čez gore, polja, po svetu naj doni, Slovenija junaška, svobodna

bodeš ti.“

Jaz upam, da smo Slovenci še kremeniti, junaški in tudi, da bo Slovenija enkrat svobodna.

Zagar Cilka

25. nagrada „Vstajenje“

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu so v ponedeljek, 11. aprila, med posebno slovesnostjo podelili letošnjo nagrado „Vstajenje“. Nagrada, ki je bila ustanovljena pred 25. leti, je tokrat šla duhovniku lazaristu Francu Sodji za delo „Pisma mrtvemu bratu“. Avtor, ki že več let živi v Kanadi, je znan kot predavatelj in voditelj duhovnih vaj ter ploden duhovni pisatelj.

Profesor Martin Jevnikar je za komisijo nagrade „Vstajenje“ uvodoma utemeljil nagrado in poudaril izredno globino te knjige, ki je istočasno tudi napisana v zanimivem slogu in v lepem jeziku.

V imenu Hranilnice in posojilnice na Opčinah, ki od vsega začetka mecensko pripomore k podeljevanju nagrade, je kratko pozdravil in čestital inž. Vladimir Vremec. V svojem kratkem posegu je med drugim poudaril misel o pravilnosti, da denarni zavodi skrbijo tudi za kulturno in ne le gospodarsko rast.

Nagrado samo je sprejel dr. Anton Stres, ki je zastopal nagrajenega, sobrata in predstojnika slovenskih lazaristov Pogorelea. V imenu Franca Sodje in vse družbe se je zahvalil za podeljeno nagrado in tem besedam dodal nekaj osebnih spominov na Franca Sodjo oziroma na njegovo mamó.

Organizatorji so nato poskrbeli za presenečenje. Številnemu občinstvu, ki se je zbralo v Peterlinovi dvorani, so namreč predvajali magneto-

fonski posnetek izjave samega nagrajenca Franca Sodje, ki se je z zbranimi mislimi zahvalil za priznanje in kratko povedal kako je knjiga „Pisma mrtvemu bratu“ nastala. Bilo je pretresljivo pričevanje človeka, ki je ta pisma z mirnim srcem pisal bratu od dneva, ko je zvedel, da je zbolel za rakom, ki je vzel tudi brata. Skromen in miren je pisal ta pisma, dočkal pa je tudi, da je ozdravel.

Globino te proze in upravičenost nagrade smo lahko spoznali iz odlomka, ki ga je prisotnim prebrala prof. Matejka Maver.

Za konec pa je knjigo „Pisma mrtvemu bratu“, ki jo je izdala Kulturna akcija v Buenos Airesu, analiziral pisatelj Alojz Rebula. Njegove misli so prisotnim razgrnile bogati notranji duhovni svet pisatelja Sodje. Prikazal se nam je avtor, ki „noče biti pisatelj“, a prav zaradi tega piše visoko literaturo, avtor, ki je v vseh ozirih redk pojav v sodobnem slavenskem, a verjetno tudi zahodnem literarnem ustvarjanju.

Bil je torej to resnično zanimiv večer. Obzaloovati je bilo le dejstvo, da so redki izvodi knjige na razpolago ob podelitvi nagrade tako hitro pošli, da si je mnogi niso mogli niti ogledati.

(Novi list, Trst, 14. aprila)

Pisateljju Francu Sodji CM, ki je dolga leta živel med nami, čestita k nagradi tudi naš list v imenu vseh rojakov v Argentini.

MALI OGLASI

STANOVANJE

Iščem sestanovalko, starejšo gospo (svojo sobo). Barrio Núñez. T. E. 701-3999.

TURIZEM

Potovanja, skupinske ekskurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni Marjeta Senk. T. E. 762-2840.

ARHITEKTI

Andrej Duh — izdelovanje načrtov, vodstvo in gradnje del v Bariločah in okolici; nepremičninski posli. P. Moreno 991, 5. nadst. C — 8400 Bariloche.

ZDRAVNIKI

Bogomila Rebozov, psihologinja — tesnoba, nespečnost, potrtost, splošni živčni in duševni problemi. — Morenno 458, I. 7, La Lucila, T. E. 799-8823 (po 19. uri).

ZA DOM

POHISTVO: za jedilnice, spalnice, dnevne sobe, moderno in angleški stil. Martin Kovarič — T. E. 765-1682.

REDECORA

— celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge — Bolívar 224, Ramos Mejía, T. E. 654-0352.

Garden Pools

— konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - Andrej Marolt, Martínez de Hoz 211, San Miguel, T. E. 664-4374.

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov. Andrej Marolt, Avellaneda 216, San Miguel. T. E. 664-1656.

ADVOKATI

dr. Vital Ašič — odvetnik, ponedeljek, sredo, petek ob 17. do 19. — Don Bosco 168 — San Isidro; T. E. 743-5985.

dr. Franc Knaps — veakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Peia. Ba. As — Tucumán 1455, 9. nadst. E — Tel. 45-0320 — poned., torek, četrtek od 15 do 20.

TRGOVINA

Delikatosa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadro severno od postaje Liniers).

SDO-SFZ

Slomškov dom

vabita vso mladino nad 18 let starosti na razgovor

ZA LJUBEZEN,

ki ga bo vodil župnik Jože Bokalič, v soboto, 18. junija, ob 19. uri.

DOMOBRAVSKA
PROSLAVA

V SLOMŠKOVEM DOMU

v soboto, 25. junija ob 20. uri.

GORBAČOV V LJUBLJANI

Časopis „Neue Zürcher Zeitung“ je konec marca poročal, da je Mihail Gorbačov ob svojem obisku v Jugoslavijo prišel tudi v Slovenijo. V načrtu je bil obisk privatne kmetije Antona Dolenca v okolici Bleda,

OBVESTILA

PETEK, 17. junija:

Zadruga SLOGA predstavi v svojih prostorih ob 20. uri novo knjigo dr. Marka Kremžarja: „Stebri vzajemnosti“.

SOBOTA, 18. junija:

Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

V Domu v San Martinu ob 20: otvoritev in blagoslovitev nove dvorane - salona.

4. kulturni večer SKA: ob 20. v Slovenski hiši: France Papež - Tri Slovenije v skupnem kulturnem prostoru.

V Slomškovem domu ob 19 razgovor „Za ljubezen“.

Tečaj za odrasle v Slovenski hiši ob 17. 40 uri.

NEDELJA, 19. junija:

V Carapachayu kosilo in domače koline.

ČETRTEK, 23. junija:

Seja Upravnega sveta Zedinjene Slovenije ob 20. uri.

SOBOTA, 25. junija:

Domobranska proslava v Slomškovem domu ob 20. uri.

Pogled na začetek SKA, ob slovesu L. Lenčka CM ob 20 v Slovenski hiši.

NEDELJA, 26. junija:

Proslava šolskih otrok na čast sv. Alojziju s sv. mašo in igro ob 16. uri v Slovenski hiši.

SOBOTA, 2. julija:

Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

Tečaj za odrasle v Slovenski hiši ob 17.40 uri.

NEDELJA, 11. julija:

Nedelja verskega tiska s tombolo v Slovenski hiši.

pa je moral biti odpovedan, ker je Gorbačov prišel v slovenske kraje z veliko zamudo. Opazovalci se vprašujejo, če ni morda politično vodstvo v Srbiji namerno zavleklo odhod sovjetskega vodje iz Beograda, ali pa so celo sami Slovenci imeli pomisleke, da bi šefu največje komunistične države pokazali tako uspešen sad kapitalizma v socializmu, kot je Dolenčeva kmetija. Le-ta je tako velika, da na njej lahko redijo čez sto glav goveje živine — kar je za slovenske pojme nekaj zelo obsežnega. Sicer naletimo tudi v drugih predelih Jugoslavije na bogate posestnike, a za Dolenčevu kmetijo je značilno, kako je bilo možno, da se je tako razvila. Dokazano je, da Anton Dolenc ni naredil nobenega protizakonitega dejanja, temveč naj bi njegovo posestvo bilo sad uradne politike. Med slovenskimi komunisti je namreč že dolgo in vztrajno zorela misel, da se nikomur ne sme zatreči osebnega zagona, če želi doseči smotno in ustrezno gospodarstvo. Zato je dandanes v „najbolj zapadnem delu socialistične skupnosti“ dovoljeno marsikaj, kar se Hrvat obotavljajo sprejeti in česar se Srbi celo ustrašijo. Kmeti, kakršen je Dolenc, pa so v domovini Gorbačova preganjali kot kulake.

Čeprav je bilo glavnemu tajniku sovjetske komunistične partije prihranjeno srečanje s privatnim gospodarskim elementom v socializmu, je med bivanjem v Kranju in Ljubljani le dobil bežen vtis o relativnem blagostanju v Sloveniji, deželi, ki je že zmožna tekmovali z zapadom. Ko je namreč obiskal slovensko podjetje „Iskra“ in se je zanimal za življenjski standard tamkajšnjih delavcev, je dobil odgovor, da

znaša srednji osebni dohodek v Sloveniji 5000 dolarjev. Ta naj bi bil dvakrat višji, kakor je v ostalih predelih Jugoslavije, ali pa polovico tako visok kakor je v Avstriji. Povedali so mu tudi, da se vsa slovenska zunanja trgovina vrši v štirih petinah z zapadom in je to trgovanje pozitivno in nudi presežek. Spremljevalci, ki so bili pri tem obisku v Kranju navzoči, pa so opazili, da se Gorbačov sploh ni zanimal za samoupravljanje podjetij. Ko je v Ljubljani obiskal Ljubljansko banko, se je najprej pogovarjal z navzočimi, nato pa ogledoval mesto s terase. Ob tej priliki je šaljivo dejal predsedniku banke, B. Rotarju: „Če bi kdaj slučajno morali napovedati konkurz, pa imate še vedno možnost, da prodajate vstopnice za razgledovalne ture!“ Znano je namreč, da ima B. Rotar v zadnjem času velike težave, ker je propadlemu Agrokomercu nazakoval dolgoročne in visoke kredite....

Če je šef Kremlja v raznih jugoslovanskih predelih zapazil razvojne razlike in le-tem sledeče spore ter nacionalistično nasprotovanje, je jugoslovanskim gostiteljem verjetno ostalo neopazno.

D-ova. **Darujte v tiskovni sklad!**

MUTUAL SLOGA

Matrícula I.N.A.M. 580

Sarmiento 385 - 1er. piso - of. 10

Capital Federal

Convocatoria

De acuerdo con el artículo 23º del Estatuto Social y conforme con el acta Nº 100 de la sesión del Órgano Directivo de fecha 31 de Mayo de 1988, se convoca a los Señores socios a la 8ª Asamblea General Ordinaria, que se realizará el día 17 de Julio de 1988 a las 10.30 horas en el Centro Esloveno, sito en Ramón L. Falcón 4158 de la Capital Federal, para tratar el siguiente:

ORDEN DEL DIA

- 1) Designación de dos asambleístas para firmar el Acta de la Asamblea.
- 2) Elección de tres miembros de la Junta Electoral conforme al artículo 40º del Estatuto Social.
- 3) Consideración de la Memoria, Balance General, Inventario, Cuenta de Gastos y Recursos e Informe del Órgano Fiscalizador, correspondientes al Ejercicio Económico Nº 8, iniciado al 1º de Mayo de 1987 y finalizado el 30 de Abril de 1988.
- 4) Consideración y aprobación del Revalúo contable conforme con la Ley 19.742.
- 5) Elección de tres miembros titulares y un miembro suplente del Órgano Directivo y de un miembro titular y dos miembros suplentes del Órgano Fiscalizador, conforme al artículo 15º de los Estatutos Sociales.

ORGANO DIRECTIVO DE LA MUTUAL SLOGA

El quórum de la Asamblea será de la mitad más uno de los Asociados con derecho a participar. En el caso de no alcanzarse este número a la hora fijada, la Asamblea sesionará 30 minutos después con los socios presentes, cuyo número no podrá ser menor al de los miembros de los Organos Directivos y de Fiscalización. Buenos Aires, 1º de Junio de 1988

Slovenska kulturna akcija

FRANCE PAPEŽ

Tri Slovenije v skupnem kulturnem prostoru

v soboto, 18. junija, ob 20. uri v Slovenski hiši.

4. kulturni večer

POGLED NA ZAČETEK SKA

OB SLOVESU LADISLAVA LENČKA CM

Pričevanje o ustanovitvi SKA s skioptičnimi slikami.

Sobota, 25. junija, ob 20. uri v gornji dvorani Slovenske hiše.

Turizem

Letalske in pomorske vožnje, ekskurzije, skupinska potovanja in vse informacije vam solidno in strokovno pripravi: CADAQUES Empresa de Viajes y Turismo - Florida 470 - 4. nadst., pis. 411, Buenos Aires - Tel. 322-6648. Se priporoča: Zupan Jure, direktor

Teze za ustavo republike Slovenije

(3)

Pravice obsojenih oseb

Kdor je spoznan za krivega storjenega kaznivega dejanja, ima v skladu z zakonom pravico do pritožbe ali drugega pravnega sredstva proti odločbam sodišč in drugih organov višje sodišče je dolžno preveriti odločbo o krivdi in obsodbo.

Če je dokončno izrečena kazenska obsodba kasneje razsvetljena ali je obsojenec pomiloščen, ker novo ali naknadno odkrito dejstvo dokazuje, da je šlo za sodno zmoto, mu mora biti v skladu z zakonom povrnjena škoda.

Nihče ne sme biti preganjan ali kaznovan zaradi kaznivega dejanja, za katero je bil že oproščen krivde ali obsojen s pravnoomčno sodbo.

Nihče ne sme biti obsojen zaradi dejanj ali opustitev, ki ob storitvi niso pomenila z zakonom določenega kaznivega dejanja. Prav tako mu ne sme biti izrečena višja kazen od tiste, ki bi mu bila izrečena takrat, ko je bilo kaznivo dejanje storjeno. Če določi zakon po storitvi za to kaznivo dejanje milejšo kazen, mora biti krivec deležen omilitve.

Kazen mora biti takšna in tako odmerjena, da ustreza poboljšanju obsojenca in njegovi ponovni vklju-

Prepovedana je cenzura tiska in drugih sredstev javnega obveščanja. Prepovedano in kaznivo je razširjati lažne vesti o posamezniku in o javnih zadevah.

Zajamčena je pravica do popravka objavljenega obvestila, s katerim sta prizadeta pravica ali interes posameznika, organizacije ali organa.

Svoboda znanosti in umetnosti

Umetnost in znanost sta svobodni. Zajamčena je svoboda umetniškega znanstvenega ustvarjanja in pouka.

Vsako ima pravico, udeleževati se kulturnega življenja ter uporabljati dosežke znanosti.

Zajamčeno je varstvo moralnih in materialnih koristi, ki izvirajo iz znanstvene ali umetniške dejavnosti.

Prepovedano je kakršnokoli upravno politično omejevanje znanstvenega in umetniškega dela; v skladu z opredelitvijo o posebnem pomenu znanstvenoraziskovalnega in kulturnega delovanja je Republika dolžna poskrbeti za dodatne oblike materialnega spodbujanja teh dejavnosti.

Na področju znanosti in umetnosti so dovoljene vse oblike samostojnega dela in tudi vse oblike interesnega združevanja ustvarjalcev med seboj ter ustvarjalcev in uporabnikov.

Svoboda vesti in veroizpovedi

Vsako ima pravico do svobode vesti, verske opredelitve in izpovedovanja vere.

Nihče ne sme nikogar siliti k ničemu, s čimer bi bila kršena njegova pravica do svobodnega izpovedovanja ali sprejemanja vere ali prepričanja po prostem preudarku. Svoboda izpovedovanja vere in prepričanja je lahko omejena le na podlagi zakona iz razlogov, ki so nujni za to, da se zavarujejo javna varnost, zdravje, morala in pravice ter svobode drugih.

Cerkveni značaj ter bogoslužni cilj kateregakoli združenja ali ustanove ne moreta biti vzrok kakršnihkoli omejitev za njihovo ustanovitev, pravno sposobnost in dejavnost.

Starši imajo pravico, da svojim otrokom zagotovijo takšno vzgojo in izobrazbo, ki je v skladu z njihovim prepričanjem.

Svoboda zbiranja in združevanja

Priznana je pravica do mirnega zbiranja in javnih zborovanj.

Vsi ljudje imajo pravico, da se svobodno združujejo z drugimi, da bi varovali svoje koristi ali se zavzemali za svoja moralna in politična in druga prepričanja. Ta pravica vključuje pravice do svobodnega vključevanja in izstopanja ter ustanavljanja socialnih, ekonomskih, idejnih, kulturnih in političnih gibanj, organizacij in ustanov.

Pravica do stavke in delavskih sindikatov

Delavci imajo pravico do stavke.

Delavec ima pravico, da z drugimi delavci ustanavlja neodvisne sindikate.

Sindikati imajo pravico ustanavljanja nacionalnih združenj in se povezovati v mednarodne sindikalne organizacije.

Sindikatom ni mogoče predpisati nobene druge obveznosti, razen te, da se v skladu z zakonskimi določbami registrirajo pri ustreznem državnem organu.

Pravica do udeležbe pri vodenju javnih zadev in volilna pravica

Vsak državljan ima pravico: — sodelovati neposredno ali posredno po svobodno izvoljenih predstavnikih pri upravljanju javnih zadev;

— voliti in biti voljen na neposrednih, splošnih in tajnih volitvah, ki zagotavljajo volilcem svobodno izražanje njihove volje, in — biti ob splošnih enakih pogojih sprejet v javne službe Republike.

Volilno pravico imajo vsi polnoletni državljani Republike Slovenije.

Vsak državljan ima pravico pošiljati peticije, dajati vloge in predloge državnim in drugim javnim organom ter zahtevati odgovor nanje in dajati politične in druge pobude splošnega pomena.